

Prédikáció a diófán

Páduai Szent Antal portréja

ÁLLÍTÓLAG KEDÉLYESEN EGY DIÓFÁN ÜLVE PRÉDIKÁLT – ott, Pádua [Padova] közelében, ahol még ma is áll a *Sant' Antonio di Noce* titulust viselő templomocska. Azt is beszélük, hogy más alkalommal Rimininél, az Adria partján egy sereg hal hallgatta, szép rendbe sorakozva és nyitott szájjal dicsérve Istent.

Aztán a csoda a Kisjézussal, aki hirtelen ránevetett az evangéliumoskönyvből! Számtalan fálusi kápolnában, illetve katedrálisban örökítették meg Antalt, amint gyengéden ringatja karján a Kisjézust.

„A SZENT”-RŐL, AHOGYAN AZ OLA SZOK NEVEZIK, LÉGIÓNYI LEGENDA KERING. Valamiképp mindenki szereti őt – de alig akad, aki bármit is tudna róla.

Ez már a nevével kezdődik: Antal nem olasz volt, hanem portugál, és csak röviddel halála előtt érkezett Páduába. 1195-ben született Lisszabonban, előkelő szülők fiaként. Az ágostonos kanonokok körében alapos teológiai képzést kapott, de azután átment a szegény ferencesekhez, akik éppen akkor váltak jelentős reformmozgalommá az önelégült és kifáradt egyházban.

A szaracénok [afrikai arabok] misszionálásának nagy szenvedéllyel végbevitt kísérlete számtalan kudarcot vallott; Antal halálosan megbetegedett Afrika forró éghajlatában, s a visszafelé vezető úton hajója egészen Szicíliáig sodródott. Csüggedten húzta meg magát ott egy ferences remeteségben, mígnem valami véletlen folytán fölfedezték szónoki tehetségét, és vándorprédikátort csináltak belőle.

Bárhová érkezett, a férfiak kifutottak műhelyükből, a nők meg a konyhából; a templomok pillanatok alatt annyira megteltek, hogy Antal sokszor a szabad ég alatt prédikált. A beszámolók szerint szavai annyira megérintették az embereket, hogy megátalkodott ellenségek ott helyben kibékültek, utcanők és zsebtolvajok abba hagyták foglalkozásukat, uzsorások zokogva fizették vissza nyereségüket.

Alighanem igen egyszerű és népies tartalommal beszélt, szemléletes stílusban, olykor maró iróniával. A főszenyeket ganajtűró bogarakhoz hasonlította, a karrieristákat csont után kapkodó kutyákhoz.

KEMÉNY TÁRSADALOMKRITIKÁT GYAKOROLT: megróta a gazdagok kötődését „mocskos pénzükhöz” és

közönyüket „Krisztus szegényeivel” szemben.

Attól sem félt, hogy megbélyegezze a hatalomittas és fennhéjázó főpapságot, mondván: Ha egy püspök vét valamilyen pápai rendelet ellen, rögtön beidézük, és legrosszabb esetben leváltjuk. „Ha azonban súlyosan vétett Krisztus evangéliuma ellen, amelyet mégiscsak elsősorban kellené követnünk, akkor bevált eszközeiről, és a népszerű szegénységi mozgalom szószólóit sem máglyára, sem börtönbe nem küldte.

De mivel nem a kúriai hivatalnokok biztos pozíciójából küzdött az egyházi hierarchia luxusát bíráló elhajlók ellen, hanem szegény vándorprédikátorként vonult városról városra, és mivel úgy osztotta eszményeit, hogy közben nem szakította meg a közösséget a pápával és a püspökökkel, az emberek elhitték neki, amit mondott.

„Az eretnekek kalapácsa” – ahogyan csodálattal nevezték – saját maga valósította meg a legjobban, amit egyik prédikációvázlatában tanácsolt a tanítványainak: „Hiszen életünk annyira tele van szép szavakkal és annyira hiányoznak belőle a jó tettek. (...) Ezért könyörgöm, némuljon el a szátok, és a tetteitek beszéljenek!”

Rendalapító atyjának, Assisi Ferencnek olyan bizalomraméltónak tűnt ez az egyszerű vándorszertesz, hogy visszavonta régi fenntartását az egyetemi teológiával szemben – Ferenc nagy tisztelettel viseltetett a tudósok iránt, de nem alaptalanul félt

attól, hogy a tanulmányok és a tudományos megbecsülés gögre csábíthatja a szerzeteseket –, és arra kérte Antalt, oktassa szentírás-magyarázatra és szónoklattanra a testvéreket.

Antal Arles-ban, Toulouse-ban és Montpellier-ben tanított, továbbá Bolognában és Páduában, mégpedig nagyon lelki természetű, spirituális teológiát, amely az evangéliumokban gyökerezett és a gyakorlatra irányult.

AMIKOR MEGÉRKEZETT PÁDUÁBA, a csak 35 éves Antal már beteg és elnyűtt volt. Nagybójtai prédikációi, amelyeket naponta egy-egy emberkel túlszűfolt téren tartott, még egyszer átalakították egy egész város életét. A *Codice statuario repubblicano di Padova* akkoriban végrehajtott reformja még ma is érvényben van: a fizetéssel késlekedő adósoktól szabad ugyan zálogot venni, de nem szabad börtönbe zárni őket.

1231. június 13-án Antal meghalt. Egy szűk évvel később már szentté avatták. Aztán gigantikus méretű bazilikát emeltek a sírja fölé – óriási vártemplomot, amilyen Assisiben is fedi a szegény Ferenc csontjait.

Christian Feldmann

Forrás: Kirche In, 2013/6

